

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (голям състав)

18 октомври 2022 година*

„Преюдициално запитване — Социална политика — Европейско дружество — Директива 2001/86/ЕО — Участие на заетите лица във вземането на решения от европейското дружество — Член 4, параграф 4 — Европейско дружество, учредено чрез преобразуване — Съдържание на договореното споразумение — Избор на представители на заетите лица като членове на надзорния съвет — Изборна процедура, в която се предвижда отделен тур на гласуване за представителите на синдикатите“

По дело C-677/20

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Bundesarbeitsgericht (Федерален съд по трудови спорове, Германия) с акт от 18 август 2020 г., постъпил в Съда на 11 декември 2020 г., в рамките на производство по дело

Industriegewerkschaft Metall (IG Metall),

ver.di — Vereinte Dienstleistungsgewerkschaft

срещу

SAP SE,

SE-Betriebsrat der SAP SE,

при участието на:

Konzernbetriebsrat der SAP SE,

Deutscher Bankangestellten-Verband eV,

Christliche Gewerkschaft Metall (CGM),

Verband angestellter Akademiker und leitender Angestellter der chemischen Industrie eV,

СЪДЪТ (голям състав),

състоящ се от: К. Lenaerts, председател, L. Bay Larsen, заместник-председател, Ал. Арабаджиев, А. Prechal, Е. Regan, Р. G. Xuereb, L. S. Rossi, D. Gratsias и М. L. Arastey

* Език на производството: немски.

Sahún, председатели на състави, S. Rodin, F. Biltgen (докладчик), N. Piçarra, N. Wahl, I. Ziemele и J. Passer, съдии,

генерален адвокат: J. Richard de la Tour,

секретар: D. Dittert, началник-отдел,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 7 февруари 2022 г.,

като има предвид становищата, представени:

- за Industriegewerkschaft Metall (IG Metall) и ver.di — Vereinte Dienstleistungsgewerkschaft, от S. Birte Carlson, Rechtsanwältin,
- за SAP SE, от K. Häferer-Duttiné, P. Matzke и A. Schulz, Rechtsanwälte,
- за Konzernbetriebsrat der SAP SE, от H.-D. Wohlfarth, Rechtsanwalt,
- за Christliche Gewerkschaft Metall (CGM), от M. G. Gerhardt, Prozessbevollmächtigter,
- за германското правителство, от J. Möller и R. Kanitz, в качеството на представители,
- за люксембургското правителство, от A. Rodesch, avocat,
- за Европейската комисия, от G. Braun и B.-R. Killmann, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 28 април 2022 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 4, параграф 4 от Директива 2001/86/ЕО на Съвета от 8 октомври 2001 година за допълнение на Устава на европейското дружество по отношение на участието на заетите лица (ОВ L 294, 2001 г., стр. 22; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 4, стр. 134).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между Industriegewerkschaft Metall (IG Metall) и ver.di — Vereinte Dienstleistungsgewerkschaft — две синдикални организации, от една страна, и SAP SE — европейско дружество (SE), и SE-Betriebsrat der SAP SE — работническият съвет на SAP, от друга страна, във връзка със споразумението за определяне на условията за участие на заетите лица в рамките на SAP.

Правна уредба

Правото на Съюза

3 Съображения 3, 5, 10, 15 и 18 от Директива 2001/86 гласят:

„(3) С оглед насърчаване на социалните цели на Общността, трябва да се приемат конкретни разпоредби, особено в областта на участието на заетите лица, което има за цел да се осигури, че учредяването на SE няма да доведе до изчезване или ограничаване на практиките по участие на заетите лица, които съществуват в дружествата, участващи в учредяването на SE. Тази цел следва да се преследва чрез установяване на система от правила, които допълват разпоредбите на [Регламент (ЕО) № 2157/2001 на Съвета от 8 октомври 2001 година относно Устава на Европейското дружество (SE) (ОВ L 294, 2001 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 4, стр. 113)].

[...]

(5) Голямото разнообразие от правила и практики, които съществуват в държавите членки по отношение на начина, по който представителите на заетите лица участват във вземането на решения в дружествата, прави неепоръчително да се установи единен европейски модел на участие на заетите лица, който да е приложим към SE.

[...]

(10) Правилата за гласуване в специалния орган, който представлява заетите лица за целите на преговорите, в частност, при сключването на споразумения, които предвиждат равнище на участие, което е по-ниско от съществуващото в едно или повече от участващите дружества, трябва да бъдат пропорционални на риска от премахване или ограничаване на съществуващите системи и практики за участие. Този риск е по-голям при създаването на SE чрез преобразуване или сливане, отколкото при създаването на холдингово дружество или общо дъщерно дружество.

[...]

(15) Настоящата директива не засяга други съществуващи права по отношение на участието и не засяга непременно други съществуващи структури на представителство, предвидени съгласно общностните и националните закони и практики.

[...]

(18) Гарантирането на придобитите права на заетите лица по отношение на участието при вземането на решения в дружествата е основен принцип и декларирана цел на настоящата директива. Правата на заетите лица, съществуващи преди създаването на SE, следва да служат за основа на правата на заетите лица в SE (принципа „преди и след“). Впоследствие този подход следва да се прилага не само към първоначалното създаване на SE, но и към структурните промени в съществуващи SE и към дружествата, които са засегнати от процесите на структурни промени“.

4 Член 1 от тази директива предвижда:

„1. Настоящата директива урежда участието на заетите лица в управлението на европейските акционерни дружества [...], посочени в Регламент [№ 2157/2001].

2. За тази цел във всяко SE се създават условия за участие на заетите лица в съответствие с процедурата за преговори съгласно членове 3—6 или при обстоятелствата, определени в член 7, съгласно приложението“.

5 Съгласно член 2 от посочената директива, озаглавен „Определения“:

„За целите на настоящата директива:

[...]

- а) „представители на заетите лица“ означава представителите на заетите лица съгласно националното право и/или националната практика;
- е) „представителен орган“ означава органът, който представлява заетите лица и е създаден по силата на споразуменията, посочени в член 4, или съгласно разпоредбите на приложението с цел информиране и консултиране на заетите лица в SE и неговите дъщерни дружества и установявания в Европейската общност и за упражняване на правата на участие по отношение на SE, ако това е приложимо;
- ж) „специалната група за преговори“ означава органа, създаден съгласно член 3 да води преговори с компетентния орган на участващите дружества по отношение на създаването на условия за участие на заетите лица в SE;
- з) „участие на заетите лица“ означава всеки механизъм, включително информиране, консултиране и участие, чрез който представители на заетите лица могат да упражняват влияние върху вземаните в дружеството решения;
- и) „информиране“ означава информирането на представителния орган на заетите лица и/или представителите на заетите лица от страна на компетентния орган на SE по въпроси, които се отнасят до самото SE или до всяко от неговите дъщерни дружества или установявания в други държави членки или които надхвърлят правомощията на органите по вземане на решения в отделна държава членка по време, по начин и със съдържание, които дават възможност на представителите на заетите лица да направят задълбочена оценка на възможното въздействие и, когато е подходящо, да подготвят консултации с компетентния орган на SE;
- й) „консултиране“ означава установяването на диалог и обмен на мнения между представителния орган на заетите лица и/или представителите на заетите лица и компетентния орган на SE по време, по начин и със съдържание, които дават възможност на представителите на заетите лица на основата на предоставената информация да изразят становище по предвижданите от компетентния орган мерки, които могат да се вземат предвид в процеса на вземане на решения в SE;
- к) „участие“ означава влиянието на представителния орган на заетите лица и/или представителите на заетите лица върху дейността на дружеството чрез:

- правото да избират или назначават част от членовете на надзорните или административните органи на дружеството, или
- правото да препоръчват и/или да поискат отвод на някои или всички членове на надзорните или административните органи на дружеството“.

6 Член 3 от същата директива, включен в раздел II („Процедура за преговори“), гласи:

„1. Когато управителните или административните органи на участващите дружества разработят план за учредяване на SE, във възможно най-кратки срокове след публикуването на проекта за условията на сливането или създаването на холдингово дружество, или след приемането на план за създаване на дъщерно дружество или преобразуване в SE, управителните или административните органи на участващите дружества предприемат необходимите мерки, включително предоставяне на информация за идентичността на участващите дружества, съответните дъщерни дружества или установявания и броя на зетите лица, за започване на преговори с представители на зетите лица в дружествата относно условията за участие на зетите лица в SE.

2. За целта се създава специална група за преговори, която представлява зетите лица в участващите дружества и съответните дъщерни дружества или установявания, в съответствие със следните разпоредби:

[...]

б) Държавите членки определят метода за избиране или назначаване на членовете на специалната група за преговори, които трябва да се изберат или назначат на тяхната територия. Те предприемат необходимите мерки, за да гарантират, доколкото е възможно, включване на поне един член, представляващ всяко участващо дружество със зети лица в съответната държава членка. Тези мерки не могат да водят до увеличаване на общия брой на членовете.

Държавите членки могат да предвидят включване на синдикални представители, независимо дали те са зети лица в участващите дружества или съответните дъщерни дружества или установявания.

[...]

3. Специалната група за преговори и компетентните органи на участващите дружества определят чрез писмено споразумение условията за участие на зетите лица в SE.

[...]“.

7 Член 4 от Директива 2001/86, който се отнася до съдържанието на споразумението за условията за участие на зетите лица в рамките на SE, предвижда в параграф 2, буква ж) и в параграфи 3 и 4:

„2. Без да се засяга автономността на страните и [при спазване на] параграф 4, споразумението между компетентните органи на участващите дружества и специалната група за преговори, посочено в параграф 1, определя:

[...]

ж) ако, по време на преговорите, страните решат да установят условия за участие, същността на тези условия, включително (когато е приложимо) броя на членовете в административния или надзорен орган на SE, ко[и]то заетите лица ще имат право да избират, назначават, препоръчват или да [оспорват], процедурите за избиране, назначаване, препоръчване или отвод на тези членове, както и техните права;

[...]

3. Споразумението не попада в приложното поле на стандартните правила в приложението, освен ако изрично не е предвидено друго.

4. Без да се засягат разпоредбите на член 13, параграф 3, буква а), в случай че SE се установява чрез преобразуване, споразумението предвижда най-малко същото равнище на всички елементи на участието на заетите лица, както преди преобразуването на дружеството в SE“.

8 Член 7, параграф 1 от тази директива гласи:

„За да постигнат целите, посочени в член 1, държавите членки, без да се засягат разпоредбите на параграф 3 по-долу, определят стандартни правила за участие на заетите лица, които трябва да отговарят на разпоредбите, предвидени в приложението.

[...]“.

9 Съгласно член 11 от посочената директива:

„Държавите членки предприемат подходящи мерки в съответствие с правото на Общността, за да предотвратят злоупотреба от страна на SE с цел лишаване на заетите лица от правата им по участието или отказване на тези права“.

10 Член 13, параграф 3, буква а) от същата директива предвижда:

„Разпоредбите на настоящата директива не засягат:

а) съществуващите права за участие на заетите лица, предвидени по националното законодателство и/или националната практика в държавите членки по отношение на заетите лица [на] SE и неговите дъщерни дружества и установявания извън участието в органите на SE“.

11 Приложението към Директива 2001/86 съдържа стандартните правила, предвидени в член 7 от нея.

Германското право

MitbestG

- 12 Член 7 от Gesetz über die Mitbestimmung der Arbeitnehmer (Закон за участие на работниците в управлението на предприятието) от 4 май 1976 г. (BGBl. 1976 I, стр. 1153), изменен със Закон от 24 април 2015 г. (BGBl. 2015 I, стр. 642) (наричан по-нататък „MitbestG“), гласи:

„(1) Надзорният съвет на предприятие,

1. с по правило не повече от 10 000 заети лица, се състои от шест членове, представляващи акционерите, и от шест членове, представляващи заетите лица.
2. с по правило повече от 10 000, но не повече от 20 000 заети лица, се състои от осем членове, представляващи акционерите, и от осем членове, представляващи заетите лица.
3. с по правило повече от 20 000 заети лица, се състои от десет членове, представляващи акционерите, и от десет членове, представляващи заетите лица.

[...]

(2) Членовете на надзорния съвет, представляващи заетите лица, са разпределени, както следва:

1. в надзорен съвет с шестима представители на заетите лица — четири заети лица от предприятието и двама представители на синдикатите;
2. в надзорен съвет с осем представители на заетите лица — шест заети лица от предприятието и двама представители на синдикатите;
3. в надзорен съвет с десет представители на заетите лица — седем заети лица от предприятието и трима представители на синдикатите.

[...]

(5) Посочените в параграф 2 синдикати трябва да са представени в самото предприятие или в друго предприятие, чиито заети лица съгласно този закон участват в избора на членове на надзорния съвет на предприятието“.

- 13 По отношение на избора на представителите на синдикатите в надзорния съвет член 16 от този закон предвижда:

„(1) Делегатите избират членовете на надзорния съвет, които да представляват синдикатите съгласно член 7, параграф 2, с тайно гласуване и при спазване на принципите на пропорционалната избирателна система [...]

(2) Изборът се провежда въз основа на предложения на синдикатите, които са представени в самото предприятие или в друго предприятие, чиито заети лица съгласно този закон участват в избора на членове на надзорния съвет на предприятието. [...]

SEBG

- 14 Член 2 от Gesetz über die Beteiligung der Arbeitnehmer in einer Europäischen Gesellschaft (Закон за участието на заетите лица в Европейско дружество) от 22 декември 2004 г. (BGBl. 2004 I, стр. 3675, 3686), в редакцията му в сила от 1 март 2020 г. (наричан по-нататък „SEBG“), гласи:

„[...]

(8) „Участие на заетите лица“ означава всеки механизъм, включително информиране, консултиране и участие, чрез който представители на заетите лица могат да упражняват влияние върху вземаните в дружеството решения.

[...]

(12) „Участие“ означава упражняване на влияние на заетите лица върху дейността на дружеството чрез:

1. правото да избират или назначават част от членовете на надзорните или административните органи на дружеството, или
2. правото да препоръчват или да поискат отвод на някои или всички членове на надзорните или административните органи на дружеството“.

- 15 Член 21 от този закон гласи:

„[...]

(3) В случай че страните сключат споразумение за участие, неговото съдържание трябва да бъде ясно установено. Трябва да бъде договорено по-специално следното:

1. броят на членовете на надзорния или административния орган на SE, които заетите лица могат да избират или назначават или чието назначаване могат да препоръчват или отхвърлят;
2. процедурата, по която заетите лица могат да избират или назначават тези членове или да препоръчват или отхвърлят тяхното назначаване, и
3. правата на тези членове.

[...]

(6) Без да се засяга връзката между настоящия закон и други разпоредби относно участието на заетите лица в дружеството, в случай че SE се установява чрез преобразуване, споразумението предвижда най-малко същото равнище на всички елементи на участието на заетите лица, както преди преобразуването на дружеството в SE. Това важи и при промяна на организационната структура на дружеството от двустепенна към едностепенна система на управление и обратно“.

Спорът в главното производство и преюдициалният въпрос

- 16 Преди да бъде преобразувано в SE, SAP има правно-организационната форма на акционерно дружество по германското право и разполага в съответствие с националното законодателство с надзорен съвет, съставен от осем членове, представляващи акционерите, и осем членове, представляващи заетите лица, от които шест заети лица от предприятието и двама представители на синдикатите. Двамата представители на синдикатите са предложени по силата на член 16, параграф 2 от MitbestG от синдикатите, представени в рамките на групата от дружества, към която принадлежи SAP, и са избрани въз основа на гласуване, отделно от проведеното за избора на останалите шест членове на надзорния съвет, представляващи заетите лица.
- 17 След като през 2014 г. SAP е преобразувано в SE, то разполага с надзорен съвет, съставен от 18 членове. Съгласно споразумението за определяне на условията за участие на заетите лица в SAP, сключено между SAP и създадената в рамките му специална група за преговори (наричано по-нататък „споразумението за участие“), девет от членовете на надзорния съвет са представители на заетите лица. Това споразумение за участие предвижда по-специално условията за назначаване на представителите на заетите лица и посочва в това отношение, че синдикатите, представени в рамките на групата, към която принадлежи SAP, имат изключително право да предлагат кандидати за една част от местата на представителите на заетите лица, работещи в Германия, като тези кандидати се определят от заетите лица чрез провеждането на гласуване, отделно от това, въз основа на което са избрани останалите представители на заетите лица.
- 18 Споразумението за участие съдържа и правила относно създаването на надзорен съвет с намален състав от дванадесет членове (наричан по-нататък „намаленият надзорен съвет“), от които шест са представители на заетите лица. Представителите на заетите лица за първите четири места, определени за Федерална република Германия, се избират от заетите лица, работещи в Германия. Синдикатите, представени в рамките на групата от дружества, към която принадлежи SAP, могат да предлагат кандидати за една част от местата, полагащи се на Федерална република Германия, но за избора на тези кандидати не е предвидено провеждането на гласуване, отделно от това, въз основа на което са избрани останалите представители на заетите лица.
- 19 Жалбоподателите в главното производство оспорват безуспешно в първоинстанционното и във въззивното производство правилата на споразумението за участие във връзка с назначаването на представителите на заетите лица в намаления надзорен съвет. Впоследствие те подават касационна жалба пред Bundesarbeitsgericht (Федерален съд по трудови спорове, Германия), като считат, че посочените правила противоречат на член 21, параграф 6 от SEBG и следователно трябва да бъдат отменени, тъй като не предвиждат възможност синдикатите да се ползват от изключително, т.е. гарантирано чрез провеждането на отделно гласуване право да предлагат определен брой представители на заетите лица в надзорния съвет.
- 20 От своя страна SAP поддържа, че изключителното право на синдикатите да предлагат кандидати за избирането на представители на заетите лица в рамките на намаления надзорен съвет, предвидено в член 7, параграф 2 във връзка с член 16, параграф 2 от MitbestG, не попада в приложното поле на член 21, параграф 6 от SEBG.

- 21 Запитващата юрисдикция счита, че на основание единствено на националното право следва да се уважи искането на жалбоподателите в главното производство за отмяна на правилата на споразумението за участие, свързани с назначаването на представителите на заетите лица в рамките на намаления надзорен съвет. Всъщност член 21, параграф 6, първо изречение от SEBG изисква страните по споразумението за участие да гарантират при учредяването на SE чрез преобразуване, че елементите на процедурата за участие на заетите лица по смисъла на член 2, параграф 8 от SEBG, които характеризират влиянието на заетите лица върху вземането на решения в рамките на дадено дружество, продължават да съществуват в същата степен в създаващото се SE. Така, на първо място, тези елементи трябва да се определят с оглед на релевантното национално право в зависимост от вече действащите във всеки отделен случай процедури за участие на заетите лица в преобразуващото се акционерно дружество по смисъла на член 2, параграф 8 от SEBG. На следващо място, елементите, които характеризират влиянието на заетите лица върху вземането на решения в рамките на дадено дружество, трябва да продължават да съществуват в същата степен в учредяващото се SE. Член 21, параграф 6, първо изречение от SEBG несъмнено не налага пълното запазване в преобразуващото се дружество на съществуващите процедури и правно положение, но процедурните елементи, които съществено отличават упражняването на влияние от представителите на заетите лица върху вземането на решения в преобразуващото се дружество, трябва да бъдат гарантирани в същите обхват и качество в приложимото за SE споразумение за участие на заетите лица. Впрочем съобразно националното право провеждането на отделно гласуване за избора на предложените от синдикатите кандидати като представители на заетите лица в намаления надзорен съвет цели именно да засили влиянието на представителите на заетите лица върху вземането на решения в рамките на дадено предприятие, като гарантира, че сред тези представители има лица, които в голяма степен са запознати с даденостите и нуждите на предприятието и същевременно притежават външни експертни познания.
- 22 Според запитващата юрисдикция в случая разпоредбите на споразумението за участие, свързани с назначаването на представителите на заетите лица в намаления надзорен съвет, не отговарят на изискванията, произтичащи от член 21, параграф 6 от SEBG, тъй като, макар да предоставят на синдикатите, представени в рамките на групата дружества, към която принадлежи SAP, правото да предлагат кандидати на изборите за членове на посочения надзорен съвет, представляващи заетите лица, те не предвиждат отделно гласуване за избора на тези членове и следователно не гарантират действителното присъствие на представител на синдикатите сред представителите на заетите лица в рамките на надзорния съвет.
- 23 Запитващата юрисдикция обаче иска да се установи дали член 4, параграф 4 от Директива 2001/86 не предвижда различна и по-ниска единна степен на защита от предвидената в германското право, която евентуално би била задължителна за всички държави членки. Ако това е така, тя би била длъжна да тълкува член 21, параграф 6 от SEBG в съответствие с правото на Съюза.

- 24 При това положение Bundesarbeitsgericht (Федерален съд по трудови спорове, Германия) решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Съвместим ли е член 21, параграф 6 от [SEBG] — който предвижда, че когато [SE] със седалище в Германия се учредява чрез преобразуване, трябва да се гарантира, че определена част от представляващите заетите лица членове на надзорния съвет на дружеството ще бъдат предложени от синдикатите след провеждане на отделна изборна процедура — с член 4, параграф 4 от Директива [2001/86]?“.

По преюдициалния въпрос

По предмета на преюдициалния въпрос

- 25 SAP счита, че най-напред следва да се разгледа валидността на член 4, параграф 4 от Директива 2001/86 и да се отговори на въпроса дали, като налага приемането в споразумението за участие на заетите лица на по-строги правила в случай на учредяване на SE чрез преобразуване, отколкото в случай на учредяване на такова дружество по някой друг от начините, посочени в съображение 10 от тази директива, тази разпоредба е съвместима с първичното право, по-специално с член 49, първа алинея, първо изречение ДФЕС и с член 54, първа алинея ДФЕС, както и с членове 16, 17 и 20 от Хартата на основните права на Европейския съюз.
- 26 В това отношение следва да се припомни, че съгласно практиката на Съда само националните юрисдикции, които са сезирани със спора и трябва да поемат отговорността за последващото му съдебно решаване, могат да преценят — предвид особеностите на всяко дело — както необходимостта от преюдициално решение, за да могат да се произнесат, така и релевантността на въпросите, които поставят на Съда (вж. по-специално решение от 29 юли 2019 г., *Nochtief Solutions Magyarországi Fióktelepe*, C-620/17, EU:C:2019:630, т. 30 и цитираната съдебна практика).
- 27 В конкретния случай преюдициалният въпрос има за предмет тълкуването на член 4, параграф 4 от Директива 2001/86, тъй като запитващата юрисдикция не е изразила съмнения относно валидността на тази разпоредба.
- 28 Освен това съгласно постоянната съдебна практика член 267 ДФЕС не представлява правен способ за защита на разположение на страните по висящ пред националния съд спор, поради което Съдът не може да бъде задължаван да преценява валидността на правото на Съюза само поради това че въпросът е повдигнат пред него от някоя от тези страни в писменото ѝ становище (решения от 5 май 2011 г., *MSD Sharp & Dohme*, C-316/09, EU:C:2011:275, т. 23 и цитираната съдебна практика и от 17 декември 2015 г., *APEX*, C-371/14, EU:C:2015:828, т. 37).
- 29 Следователно в конкретния случай не следва Съдът да се произнася по валидността на член 4, параграф 4 от Директива 2001/86.

По тълкуването на член 4, параграф 4 от Директива 2001/86

- 30 С преюдициалния си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 4, параграф 4 от Директива 2001/86 трябва да се тълкува в смисъл, че споразумението за определяне на условията за участие на заетите лица, приложимо за SE, създадено чрез преобразуване, като посоченото в тази разпоредба, трябва да предвижда отделно гласуване за избора, в качеството им на представители на заетите лица в надзорния съвет на SE, на определен дял предложени от синдикатите кандидати, щом като приложимото право налага провеждането на такова отделно гласуване по отношение на състава на надзорния съвет на подлежащото на преобразуване в SE дружество.
- 31 В това отношение съгласно постоянната съдебна практика при тълкуването на разпоредба от правото на Съюза следва да се вземат предвид не само нейният текст, но и контекстът ѝ и целите на правната уредба, от която тя е част, и евентуално и нейният генезис (решение от 19 декември 2019 г., *Nederlands Uitgeversverbond и Groep Algemene Uitgevers*, C-263/18, EU:C:2019:1111, т. 38 и цитираната съдебна практика).
- 32 Що се отнася, на първо място, до текста на член 4, параграф 4 от Директива 2001/86, последният гласи, че без да се засягат разпоредбите на член 13, параграф 3, буква а) от тази директива, в случай че SE се установява чрез преобразуване, споразумението за определяне на условията за участие на заетите лица, приложимо за това SE, предвижда „най-малко същото равнище на всички елементи на участието на заетите лица, както преди преобразуването на дружеството в SE“.
- 33 Що се отнася до съдържащия се в тази разпоредба израз „всички елементи на участието“, следва да се отбележи, че в член 2, буква з) от Директива 2001/86 „участие[то] на заетите лица“ се определя като обхващащо „всеки механизъм, включително информиране, консултиране и участие, чрез който представители на заетите лица могат да упражняват влияние върху вземаните в дружеството решения“. Трябва също да се отбележи, че понятието „участие“ е определено в член 2, буква к) като „влиянието на представителния орган на заетите лица и/или представителите на заетите лица върху дейността на дружеството“ чрез „правото да избират или назначават част от членовете на надзорните или административните органи на дружеството“ или „правото да препоръчват и/или да поискат отвод на някои или всички членове на надзорните или административните органи на дружеството“.
- 34 Така, от една страна, от тези определения следва, че „участието“ само по себе си представлява механизъм, чрез който представителите на заетите лица могат да упражняват влияние върху вземаните в предприятието решения чрез правото да избират или назначават част от членовете на надзорния или административния орган на дружеството или правото да препоръчват това назначаване или да го оспорват. Ето защо с оглед на израза „всички елементи“, използван в член 4, параграф 4 от Директива 2001/86, следва да се приеме, че всички елементи, които характеризират разглеждания начин на участие, които могат да позволят на представителния орган на заетите лица или на техните представители да упражняват влияние върху управлението на дружеството, каквито са по-специално условията за упражняване на горепосочените права на избор, назначаване, препоръка или оспорване, трябва да се вземат предвид в рамките на споразумение по отношение на SE, създадено чрез преобразуване.

- 35 От друга страна, посочените определения препращат към понятието „представители на заетите лица“, което съгласно член 2, буква д) от Директива 2001/86 се отнася до „представителите на заетите лица съгласно националното право и/или националната практика“. Ето защо се налага изводът, че законодателят на Съюза не е дефинирал това понятие, а само е препратил в това отношение към националните законодателства и/или практики.
- 36 Същият извод се налага с оглед на израза „най-малко същото равнище [...], както преди преобразуването на дружеството в SE“, съдържащ се в член 4, параграф 4 от тази директива.
- 37 Всъщност, доколкото се отнася до съществуващото равнище на участие в дружеството преди преобразуването му в SE, този израз явно препраща към националното законодателство и/или националната практика в държавата членка, в която се намира седалището на това дружество, а именно, в случая, германското законодателство. От това следва, че страните по споразумението за определяне на условията за участие на заетите лица в рамките на SE трябва да проверят дали предвиденото в него равнище на всички елементи на това участие е най-малко същото като определеното в това законодателство.
- 38 Така от анализа на текста на член 4, параграф 4 от Директива 2001/86 вече следва, че законодателят на Съюза препраща, що се отнася до определянето на представителите на заетите лица и на необходимостта от запазването на най-малко същото равнище на тяхното участие, в случай че се установява SE чрез преобразуване, към националното законодателство и/или националната практика на държавата членка по седалището на подлежащото на преобразуване в SE дружество. В този смисъл, що се отнася по-специално до участието, както определянето на лицата, оправомощени да представляват заетите лица, така и определянето на характерните елементи на участието, позволяващи на посочените представители на заетите лица да упражняват влияние върху вземаните в предприятието решения, благодарение на упражняването на правата, посочени в член 2, буква к) от тази директива, налагат позоваване на извършените в това отношение преценки от националния законодател, както и на релевантната национална практика. Впрочем, както следва от съображение 5 от Директива 2001/86, законодателят на Съюза е приел именно че голямото разнообразие от правила и практики, които съществуват в държавите членки по отношение на начина, по който представителите на заетите лица участват във вземането на решения в дружествата, прави неепоръчително въвеждането на единен европейски модел на участие на заетите лица, приложим за SE.
- 39 От това следва, че ако един процедурен елемент, установен от националното законодателство, както в случая отделното гласуване за избора на предложени от синдикатите кандидати за определен брой места в надзорния съвет на дадено дружество в качеството на представители на заетите лица в рамките на този съвет, представлява характерен елемент на националния режим за участие на представителите на заетите лица, въведен с цел засилване на участието на заетите лица в предприятието, и ако това законодателство му придава, както в настоящия случай, задължителен характер, този процедурен елемент трябва да се разглежда като част от „всички елементи на участието на заетите лица“ по смисъла на член 4, параграф 4 от Директива 2001/86. Следователно този процедурен елемент трябва да се вземе предвид за целите на посоченото в тази разпоредба споразумение за определяне на условията за участие.

- 40 На второ място, що се отнася до контекста, в който се вписва член 4, параграф 4 от Директива 2001/86, той подкрепя буквалното тълкуване на тази разпоредба, в смисъл че законодателят на Съюза е искал да отреди специално третиране на установените чрез преобразуване SE, за да не бъдат засегнати правата в областта на участието, от които се ползват заетите лица на подлежащото на преобразуване в SE дружество в съответствие с националното законодателство и/или с националната практика.
- 41 Така, най-напред, в член 4, параграф 2 от тази директива са изброени различните елементи, които споразумението за определяне на условията за участие на заетите лица в рамките на SE трябва да съдържа, включващи евентуално броя на членовете на административния или надзорния орган на SE, които заетите лица ще имат право да избират, назначават, препоръчват или да оспорват, процедурите за избиране, назначаване, препоръчване или отвод на тези членове, както и техните права. В тази разпоредба обаче се предвижда, че тя се прилага „[при спазване на] параграф 4“ от същия член, така че последният параграф не може да се разглежда като дерогираща разпоредба, която подлежи на стриктно тълкуване.
- 42 По-нататък, видно от съображение 10 от посочената директива, законодателят на Съюза е приел, че при създаването на SE по-специално чрез преобразуване съществува повишен риск от премахване или ограничаване на съществуващите системи и практики за участие.
- 43 На трето място, буквалното тълкуване на член 4, параграф 4 от Директива 2001/86, изведено в точка 39 от настоящото съдебно решение, е в съответствие с преследваната от тази директива цел. Всъщност съгласно съображение 18 от тази директива „[г]арантирането на придобитите права на заетите лица по отношение на участието при вземането на решения в дружествата е основен принцип и декларирана цел на [посочената] директива“. Това съображение гласи също, че „[п]равата на заетите лица, съществуващи преди създаването на SE, следва да служат за основа на правата на заетите лица в SE (принципа „преди и след“)“. Така от Директива 2001/86 произтича, че търсеното от законодателя на Съюза гарантиране на придобитите права означава не само запазването на придобитите права на заетите лица в преобразуващото се в SE дружество, но и разширяването на тези права и към съвкупността от заетите лица на SE (вж. в този смисъл решение от 20 юни 2013 г., Комисия/Нидерландия, C-635/11, EU:C:2013:408, т. 40 и 41).
- 44 Следва да се добави, както е видно и от съображения 10 и 15 от Директива 2001/86, както и от член 11 на тази директива, че законодателят на Съюза е искал да избегне риска учредяването на SE по-специално чрез преобразуване да доведе до ограничаване или дори до премахване на правата на участие, от които са се ползвали заетите лица на преобразуващото се в SE дружество по силата на националното законодателство и/или на националната практика.
- 45 Накрая, на четвърто място, буквалното, контекстуалното и телеологическото тълкуване на член 4, параграф 4 от Директива 2001/86, което следва от точки 32—44 от настоящото съдебно решение, се потвърждава и от генезиса на тази директива. Всъщност, от една страна, както признават всички представили становища страни и както е видно от окончателния доклад на експертната група „Европейски системи за участие на заетите лица“ (доклад „Davignon“) от май 1997 г. (C4-455/97), приложимият режим за SE чрез преобразуване представлява основната пречка по време на преговорите за приемането на посочената директива. В това отношение по-специално германското правителство изразява опасения относно опасността създаването на SE чрез преобразуване да доведе до намаляване на равнището на участие на заетите лица в подлежащото на преобразуване

дружество. Едва с въвеждането на разпоредба, която урежда специално хипотезата за създаване на SE чрез преобразуване и гарантира, че такова създаване не води до ограничаване на съществуващото равнище на участие на заетите лица в преобразуващото се дружество — разпоредба, в крайна сметка възприета в член 4, параграф 4 от Директива 2001/86 — става възможно процесът по приемането на тази директива да продължи.

- 46 С оглед на гореизложеното член 4, параграф 4 от Директива 2001/86 трябва да се тълкува в смисъл, че споразумението за определяне на условията за участие на заетите лица, приложимо за SE, създадено чрез преобразуване, трябва да предвижда отделно гласуване за избора, в качеството им на представители на заетите лица в надзорния съвет на SE, на определен дял предложени от синдикатите кандидати, щом като приложимото национално право налага провеждането на такова отделно гласуване по отношение на състава на надзорния съвет на подлежащото на преобразуване в SE дружество.
- 47 Следователно в случая въпросът дали споразумението за участие гарантира поне равностойно равнище на участие на заетите лица при вземането на решения в рамките на SAP след преобразуването му в SE, следва да се прецени именно с оглед на германското право, което се е прилагало за това дружество, преди то да бъде преобразувано в SE, и по-специално член 7, параграф 2 във връзка с член 16, параграф 2 от MitbestG.
- 48 Следва също да се уточни, както бе споменато в точка 43 от настоящото съдебно решение, че доколкото търсеното от законодателя на Съюза гарантиране на придобитите права означава не само запазването на придобитите права на заетите лица в дружеството, което се преобразува в SE, но и разширяването на тези права и към съвкупността от заетите лица на SE, всички заети лица на създаденото чрез преобразуване SE трябва да се ползват със същите права като тези, които са имали заетите лица в дружеството, което се преобразува в SE.
- 49 От това следва, че в случая всички заети лица на SAP трябва да могат да се ползват от уредената от германското законодателство изборна процедура, и то дори при липсата на индикация в този смисъл в това законодателство. Както е видно от акта за преюдициално запитване и от точка 55 от заключението на генералния адвокат, за да се защитят напълно правата на тези заети лица, да се насърчат социалните цели на Съюза, посочени в съображение 3 от Директива 2001/86, и да се осигури наличието на процедури за транснационално информиране, консултиране и участие на заетите лица, правото да предлагат определен дял от кандидатите в изборите за представители на заетите лица в рамките на надзорен съвет на създадено чрез преобразуване SE, каквото е SAP, не може да бъде запазено само за германските синдикати, а трябва да обхване всички синдикати, представени в рамките на SE, неговите дъщерни дружества и установявания, така че да се осигури равенството между тези синдикати по отношение на това право.
- 50 С оглед на всички гореизложени съображения на поставения въпрос следва да се отговори, че член 4, параграф 4 от Директива 2001/86 трябва да се тълкува в смисъл, че споразумението за определяне на условията за участие на заетите лица, приложимо за SE, създадено чрез преобразуване, като посоченото в тази разпоредба, трябва да предвижда отделно гласуване за избора, в качеството им на представители на заетите лица в надзорния съвет на SE, на определен дял предложени от синдикатите кандидати, когато приложимото национално право налага провеждането на такова отделно гласуване по отношение на състава на надзорния съвет на подлежащото на преобразуване в SE

дружество, като в рамките на това гласуване трябва да се спазва равното третиране между заетите лица на това SE, на неговите дъщерни дружества и установявания, както и между представените в тях синдикати.

По съдебните разноски

- 51 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (голям състав) реши:

Член 4, параграф 4 от Директива 2001/86/ЕО на Съвета от 8 октомври 2001 година за допълнение на Устава на европейското дружество по отношение на участието на заетите лица,

трябва да се тълкува в смисъл, че:

споразумението за определяне на условията за участие на заетите лица, приложимо за европейско дружество (SE), създадено чрез преобразуване, като посоченото в тази разпоредба, трябва да предвижда отделно гласуване за избора, в качеството им на представители на заетите лица в надзорния съвет на SE, на определен дял предложени от синдикатите кандидати, когато приложимото национално право налага провеждането на такова отделно гласуване по отношение на състава на надзорния съвет на подлежащото на преобразуване в SE дружество, като в рамките на това гласуване трябва да се спазва равното третиране между заетите лица на това SE, на неговите дъщерни дружества и установявания, както и между представените в тях синдикати.

Подписи